

Seemnetega levivad **aedoa** *Phaseolus vulgaris*

Reguleeritud mittekarantiinsed taimekahjustajad

I. BAKTERID

1. Aedoa-bakterpõletik

Xanthomonas axonopodis pv. *phaseoli* ja *X.fuscans* subsp. *fuscans*

X. axonopodis pv. *phaseoli* ja *X.fuscans* subsp. *fuscans* on kahjustustunnustelt sarnased bakterid, mis põhjustavad **aedoa-bakterpõletikku**. Bakterid sisenevad taime läbi õhu-lõhede või haavade.

Taimehaiguse peamiseks peremeestaimeks on aeduba, kuid kahjustab ka teisi kaunviljalisi.

Põhilisteks haigustunnusteks on algul väikesed, kuid aja jooksul laienevad vesised või õlijad täpid vanematel taimelehtedel. Haiguse süvenedes ilmuvad klorootilised laigud, mis hiljem keskelt pruunistuvad ja kuivavad. Kaunade nakatumisel varajases staadiumis võivad terad minna mädanema või tera pind on kortsuline, hilisemalt nakatunud seemnete kest värvunud laiguti tumedamaks, mida on tumedatel seemnetel keeruline märgata. Kaunadele tekivad algul väikesed ja vesised laigud, mis hiljem suurenevad ja vajuvad veidi sisse.

Taimehaiguse kauglevik toimub seemnetega.

Eestis võib taimehaigust levitada põhjatirts, lisaks erinevad karilased ja lehtedest toituvate putukate vastsed.

X. axonopodis pv. *phaseoli* kahjustusele iseloomulik kaunade kloroos ja lehtedel kuivanud alad

Foto: Ebrahim Osdaghi

Vasakul terved aedoa seemned, paremal *X. axonopodis* pv. *phaseoli* bakteri põhjustatud aedoa seemnete värvimuutus

Foto: V.R. Wallen, Agriculture Canada, Kanada

Seemnetega levivad **aedoa** *Phaseolus vulgaris*

Reguleeritud mittekarantiinsed taimekahjustajad

II. PUTUKAD ja LESTAD

1. Aedoa-teramardikas

Acanthoscelides obtectus

Aedoa-teramardikas on poilaste perekonda kuuluv putukas, kelle peamiseks peremeestaimedeks on aeduba ja õisuba.

Aedoa-teramardika valmik on 3,5–4,5 mm pikkune mustjas mardikas, kelle kattetiivad on hallikaspruunid, valgete tähnidega ja ei kata kogu tagakeha. Tundlate alumine osa on oranžikas, esijalad punakad, keskmised jalad mustad. Vageltõuk on kreemikasvalge, 5 mm pikkune.

Põhiliseks kahjustustunnuseks elusatel taimedel on õielehtedel toituvad valmikud, kes ubade moodustumisel hakkavad munema kaunades küpsevatele teradele. Vageltõugud söövad teradesse käike ning enne valmikuks moondumist sööb terale valmiku väljumiseks 3-4 mm augu, mis on kaetud kaanekesega.

Vastsete toitumisest tekkinud oaseemnete kahjustus põhjustab saagikadu, idanevuse- ja haiguskindluse langust ning mõjutab seemne turustatavust, sest kahjustunud seeme enam inimtoiduks ei kõlba.

Taimekahjuri kauglevik toimub seemnetega.

Aedoa-teramardika valmik

Foto: Canadian Grain Commission

Aed-teramardikad ja vastsete poolt auguliseks söödud oaterad

Foto: CSIRO, Wikipedia